

ЕКОЛОГІЧНЕ І ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

УДК 342.924:502.13](045)

DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2026.2.10>

Липницька Є. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційного, господарського
та адміністративного права
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: 0000-0003-4608-1734

ПРОЦЕДУРА ВИДАЧІ ІНТЕГРОВАНОГО ДОВКІЛЛЕВОГО ДОЗВОЛУ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР В СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження процедури видачі інтегрованого довкіллевого дозволу як елемента системи адміністративних процедур у сфері охорони довкілля. Визначено правову природу цієї процедури як різновиду адміністративної процедури публічно-правового характеру, спрямованої на прийняття індивідуального адміністративного акта дозвільного характеру. Розкрито сутність інтегрованого підходу до запобігання та контролю промислового забруднення, що полягає у комплексному регулюванні впливу на довкілля з урахуванням найкращих доступних технологій. Охарактеризовано основні та специфічні ознаки процедури видачі інтегрованого довкіллевого дозволу, зокрема її багатостадійність, процесуальну структурованість, інтегрований характер, експертно-технічну зумовленість, превентивну спрямованість, участь громадськості та транскордонний вимір. Встановлено місце цієї процедури у системі адміністративних процедур як системоутворюючого елемента інтегрованої моделі екологічного управління. Проаналізовано взаємодію процедури видачі інтегрованого довкіллевого дозволу з іншими адміністративними процедурами, насамперед з процедурою оцінки впливу на довкілля, з якою вона перебуває у відносинах функціональної взаємозалежності. Обґрунтовано, що оцінка впливу на довкілля має превентивно-оціночний характер, тоді як інтегрований довкіллевий дозвіл виконує регулятивну функцію, встановлюючи обов'язкові умови здійснення діяльності та надаючи право на експлуатацію установок. Досліджено взаємодію інтегрованого дозволу з іншими дозвільними процедурами у сфері використання природних ресурсів та визначено його роль у поступовій уніфікації екологічних вимог. Класифіковано суб'єктів процедури видачі інтегрованого довкіллевого дозволу, включаючи дозвільний орган, заявника, заінтересованих осіб, громадськість, органи виконавчої влади, які надають експертні висновки, та іноземні держави.

Ключові слова: інтегрований довкіллевий дозвіл, адміністративна процедура, дозвільна процедура, суб'єкт господарювання – оператор установок, інтегрований підхід, Директива ЄС про промислові викиди, екологічні стандарти, євроінтеграція.

Lypnytska Ye. O. Procedure for issuing an integrated environmental permit as part of the system of administrative procedures in the field of environmental protection

Abstract. This article presents a comprehensive study of the integrated environmental permit issuance procedure as part of the system of administrative procedures in the field of environmental protection. The legal nature of this procedure is defined as a type of public-law administrative procedure aimed at adopting an individual administrative act of a permissive nature. This paper explores the essence of the integrated approach to the prevention and control of industrial pollution, which consists of comprehensive regulation of environmental impacts, taking into account the best available techniques. The main and specific features of the integrated environmental permit issuance procedure are characterized, in particular its multi-stage nature, procedural structure, integrated character, expert-technical basis, preventive orientation, public

participation, and transboundary dimension. The article establishes the place of this procedure within the system of administrative procedures as a system-forming element of the integrated model of environmental management. The interaction of the procedure for issuing an integrated environmental permit with other administrative procedures has been analyzed, primarily with the environmental impact assessment procedure, with which it has a relationship of functional interdependence. It is argued that the environmental impact assessment has a preventive and evaluative nature, whereas the integrated environmental permit performs a regulatory function by establishing mandatory conditions for carrying out activities and granting the right to operate facilities. The interaction of the integrated permit with other permitting procedures in the field of natural resource use has been studied, and its role in the gradual harmonization of environmental requirements has been identified. The parties involved in the procedure for issuing an integrated environmental permit have been classified to include the permit authority, the applicant, the public, the public concerned, public authorities providing expert opinions, and foreign states.

Key words: *integrated environmental permit, administrative procedure, permitting procedures, plant operator, concept of integrated environmental protection, Industrial Emissions Directive, European integration, environmental standards.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку екологічного права України характеризується активною трансформацією правових механізмів регулювання впливу господарської діяльності на довкілля, зумовленою необхідністю імплементації європейських екологічних стандартів. Особливого значення у цьому контексті набуває запровадження інституту інтегрованого довкілльового дозволу (далі - ІДД), який покликаний забезпечити комплексний підхід до запобігання та контролю промислового забруднення. На відміну від традиційної фрагментарної системи екологічних дозволів, нова модель передбачає консолідацію регулювання різних видів шкідливого впливу на довкілля в межах єдиного адміністративного рішення. Це зумовлює формування принципово нової адміністративної процедури, яка поєднує елементи різних дозвільних та оціночних механізмів у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Разом із тим запровадження ІДД супроводжується низкою теоретичних і практичних проблем, пов'язаних із визначенням його місця у системі адміністративних процедур екологічного управління, співвідношенням із процедурою оцінки впливу на довкілля та іншими дозвільними процедурами в сфері природокористування та охорони довкілля. Відсутність усталеної практики у цій сфері додатково актуалізують необхідність наукового осмислення зазначених питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адміністративних процедур у сфері охорони довкілля була пред-

метом дослідження вітчизняних науковців. Зокрема, окремі аспекти дозвільних процедур у сфері охорони довкілля та природокористування досліджували Апанасенко К.І. [1], Євстігнєєв А. [2], Кобецька Н.Р. [3], Легеза Ю.О. [4] та інші науковці. Комплексне дослідження адміністративних процедур в сфері захисту довкілля та природних ресурсів було проведено в дисертаційній роботі Манько Г.В. [5]. ІДД як окремий інститут дозвільного регулювання та інструмент імплементації екологічних стандартів ЄС був предметом наукових досліджень Н. Ільків [6], Кобецької Н.Р. [7], Владимирової О.Г., Сапко О.Ю. [8], Задорожного Ю.А. та Задорожного Б.Ю. [9].

У сучасних зарубіжних дослідженнях значна увага приділяється інтегрованому підходу до регулювання впливу на довкілля та імплементації положень Директиви 2010/75/ЄС та її оновленої версії (IED 2.0) у законодавство країн ЄС [10]. При цьому основний фокус робиться на умовах інтегрованого дозволу, впроваджені концепції найкращих доступних технологій (BAT), ролі довідкових документів BREF у встановленні граничних значень викидів, правових механізмах надання відступів від екологічних нормативів [11], транснаціональних адміністративних актах у сфері промислових викидів [12], викликах імплементації Директиви 2010/75/ЄС та особливостях дозвільної процедури у окремих країнах ЄС [13]. Про природу інтегрованого дозволу як індивідуального адміністративного акту та окремі питання процедури його видачі йде мова у дослідженнях Vojan Tigar, Héctor Rodríguez Molnar та інших [14, 15].

Водночас слід констатувати, що процедурні аспекти функціонування ІДД в Україні залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, у вітчизняній науці відсутній комплексний аналіз процедури його видачі як цілісного адміністративного провадження, не визначено чітко його місце у системі адміністративних процедур в сфері охорони довкілля, потребують подальшого дослідження також питання взаємодії з іншими адміністративними дозвільними процедурами в цій сфері.

Метою статті є комплексна характеристика процедури видачі ІДД як елемента системи адміністративних процедур в сфері охорони довкілля, що включає визначення її правової природи, місця у цій системі, аналіз взаємодії з іншими адміністративними процедурами та характеристику суб'єктного складу.

Виклад основного матеріалу. Сучасні тенденції розвитку екологічного права пов'язані з переходом від фрагментарного регулювання впливу на окремі компоненти довкілля до інтегрованого підходу, що охоплює всі види негативного впливу господарської діяльності. Такий підхід був закріплений на рівні права Європейського Союзу, насамперед у Директиві 96/61/ЄС «Щодо всеохоплюючого запобігання і контролю забруднень» [16] та пізніше Директиві 2010/75/ЄС «Про промислові викиди» [17], які встановлюють систему інтегрованого запобігання та контролю промислового забруднення.

Згідно з Директивою 2010/75/ЄС інтегрований підхід до запобігання та контролю за викидами у повітря, води та ґрунт, а також поводження з відходами, енергоефективності та запобігання нещасним випадкам сприятиме забезпеченню рівних умов у Союзі шляхом узгодження екологічних вимог до промислових об'єктів (п. 3). З метою запобігання забрудненню та його контролю, будь-який об'єкт чи установку можна експлуатувати, тільки якщо вони мають дозвіл, який визначає умови здійснення діяльності, зокрема гранично допустимі викиди забруднюючих речовин, вимоги щодо застосування найкращих доступних технологій (ВАТ), а також заходи щодо запобігання забрудненню елементів довкілля (п. 15) [17].

Сутність інтегрованого підходу полягає у комплексному регулюванні впливу промислової діяльності на довкілля з урахуванням взаємозв'язку між усіма його компонентами. На відміну від традиційної моделі, що передбачає окреме регулювання впливу на атмосферне повітря, водні ресурси чи землю, інтегрований підхід спрямований на комплексність екологічного управління з метою попередження (або зменшення) шкідливого впливу на довкілля чи його окремі елементи.

Кобецька Н.Р. характеризує цей підхід як концепцію інтегрованої охорони, яка сприймається як прагнення усунути недоліки диференційованого (секторального) підходу до охорони довкілля, заснованого на збереженні окремих компонентів довкілля [7, с. 156].

В зарубіжній науковій літературі описується, що цей підхід базується на цілісній концепції (holistic concept), яка вимагає врахування екологічних показників промислового об'єкта в цілому, а не окремих його частин. Впровадження цього підходу було відповіддю на усвідомлення того, що промислове забруднення не є ізольованим явищем, а здатне мігрувати між різними екологічними середовищами [10, с. 175-176]. В інших наукових джерелах новий підхід у інтегрованому процесі характеризується як перехід від застосовуваної дотепер сегментованої системи оцінки та видачі дозволів на експлуатацію установок до інтегрованої системи видачі дозволів (концепція «integrated environmental protection») [11, с. 360].

Впровадження інтегрованого підходу до видачі дозволів у екологічній сфері відбулося із прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» 16.07.2024 р. (набрав чинності 08.08.2025 р.) (далі – Закон № 3855) [18], який заклав правові та організаційні засади функціонування нової дозвільної процедури, спрямованої на запобігання, зменшення та контроль промислового забруднення. Під ІДД розуміється документ дозвільного характеру у сфері охорони довкілля, який видається дозвільним органом та надає право провадити діяльність з експлуатації установок для ведення певних видів діяльності на умовах, визначених у такому дозволі, який оператори

установок повинні отримати до початку їх експлуатації (ст. 1 Закону № 3855) [18].

ІДД за своєю суттю є адміністративним актом, який визначає сукупність екологічних вимог до діяльності суб'єкта господарювання, який здійснює види діяльності, передбачені Законом № 3855. Його особливістю є те, що він замінює низку раніше існуючих дозволів, зокрема, на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, спеціальне водокористування (скидання забруднюючих речовин) та поводження з відходами. Це свідчить про трансформацію дозвільної системи у сфері охорони довкілля – від галузевого (секторального) до інтегрованого регулювання.

Отже, ІДД слід розглядати як ключовий інструмент сучасної системи екологічного управління, що забезпечує реалізацію інтегрованого підходу до регулювання промислового забруднення, поєднує превентивні та контрольні механізми, а також сприяє гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу.

Далі доцільно дослідити природу процедури видачі ІДД як адміністративної процедури, визначити її місце в системі адміністративних процедур. Стаття 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачає, що відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері охорони навколишнього природного середовища регулюються Законом України «Про адміністративну процедуру» [19]. Закон № 3855 не містить конкретної норми про регулювання відносин щодо видачі ІДД Законом України «Про адміністративні процедури». При цьому статті 24, 27 Закону № 3855 передбачають, що відкликання цього дозволу, а також оскарження, пов'язані з дозволом, здійснюється згідно із Законом України «Про адміністративні процедури». Також ч. 5 ст. 5 Закону № 3855 використовує термін адміністративне провадження, регулюючи попередній розгляд заяви про отримання ІДД (внесення змін до нього). Поряд з цим Закон України «Про адміністративну процедуру» не містить положень про те, що його дія не

поширюється на відносини, пов'язані з видачею, анулюванням ІДД (ст. 1). Отже, процедура видачі ІДД регулюється загальним Законом «Про адміністративну процедуру», однак з урахуванням особливостей, передбачених Законом № 3855.

Закон України «Про адміністративну процедуру» визначає адміністративну процедуру як визначений законом порядок розгляду та вирішення справи (ст. 2). В науці адміністративного права розроблено підходи до тлумачення цього поняття. Так, наприклад, адміністративна процедура розуміється як: 1) система окремих дій, які має виконати орган публічного управління для досягнення певного результату, тобто вирішення конкретної адміністративної справи [20, с. 30]; 2) структурований, нормативно закріплений порядок прийняття адміністративних актів, спрямований на вирішення конкретних справ у сфері публічного управління [21, с. 117].

Також в доктрині напрацьовано систему ознак адміністративної процедури (до прикладу в роботах таких науковців як Бойко І.В., Білої В.Р., Колпакова В., Ковбас І.). Беручи до уваги загальні ознаки цієї процедури, запропоновані науковцями-адміністративістами, можна назвати і охарактеризувати наступні ознаки процедури видачі ІДД як адміністративної процедури.

1. Правовий характер: процедура видачі ІДД регулюється нормами Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», Закону України «Про адміністративні процедури», а також підзаконними нормативно-правовими актами. Саме ці акти визначають порядок подання заяви, її розгляду, участі громадськості та прийняття рішення.

2. Владний характер: процедура здійснюється уповноваженим адміністративним органом (центральною владою виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища), який наділений владними повноваженнями щодо прийняття обов'язкового для заявника рішення – видачі або відмови у видачі ІДД.

3. Спрямованість на прийняття адміністративного акта: кінцевою метою процедури

є прийняття індивідуального адміністративного акта – ІДД, який надається адміністративним органом та встановлює обов'язкові умови здійснення господарської діяльності.

4. Індивідуальний характер вирішення конкретної адміністративної справи: процедура застосовується для вирішення питання видачі або відмови у видачі ІДД щодо конкретного суб'єкта господарювання та конкретної установи (стаціонарної технічної одиниці (об'єкту), на якій провадиться один чи більше видів діяльності, передбачених Законом № 3855) та встановлює для нього персоналізовані умови здійснення діяльності з урахуванням характеристик відповідної установи, виду діяльності та потенційного впливу на довкілля.

5. Зовнішній характер правових наслідків: результатом процедури є виникнення, зміна або припинення прав та обов'язків суб'єкта господарювання (оператора установки). Зокрема, ІДД надає право провадити діяльність з експлуатації установки на умовах, визначених у такому дозволі.

6. Безспірний (позитивний) характер: процедура видачі ІДД має безспірний характер, оскільки спрямована на вирішення позитивної управлінської справи – надання дозволу.

7. Стадійність: видача ІДД передбачає послідовне проходження низки стадій, визначених Законом № 3855, основними з них є: 1) подання суб'єктом господарювання (оператором установки) заяви про отримання ІДД та інших документів згідно ч. 3 ст. 4 Закону; 2) попередній розгляд заяви та документів на відповідність вимогам закону та надання оператору установки рішення (висновок) про прийнятність заяви; 3) громадське обговорення та підготовка дозвільним органом звіту про результати громадського обговорення; 4) змістовний розгляд заяви про отримання ІДД компетентними органами; 5) проведення перевірки установки та промислового майданчику Державною екологічною інспекцією України; 6) проведення узгоджувальної наради у випадках, визначених законом; 7) прийняття рішення про видачу або відмову у видачі ІДД дозвільним органом.

Отже, процедура видачі ІДД є процедурою, яка врегульована нормами права, здійснюється

суб'єктом владних повноважень у межах адміністративного провадження, спрямована на прийняття індивідуального адміністративного акта у конкретній справі та породжує юридично значущі наслідки для приватних осіб (операторів установок). Це дає підстави кваліфікувати її як самостійний різновид адміністративної процедури у сфері охорони довкілля.

Специфічними ознаками процедури видачі ІДД можна назвати:

1) інтегрований характер, що проявляється у поєднанні в межах одного адміністративного провадження елементів декількох дозвільних процедур у сфері охорони довкілля (щодо регулювання викидів у атмосферне повітря, води, землю, надра, поводження з відходами, енергоефективності та інших аспектів впливу на довкілля (вібрації, тепла, шуму, інших фізичних та біологічних факторів), а також може включати інші адміністративні процедури (наприклад, видачі висновку ОВД), що обумовлює її комплексність;

2) експертно-технічна зумовленість процедури: прийняття рішення про видачу ІДД ґрунтується на спеціальних знаннях у сфері екології, технологій виробництва, ОВД, а також на аналізі відповідності діяльності найкращим доступним технологіям. Закон № 3855 передбачає обов'язкове надання висновків компетентними органами вузької спеціалізації, наприклад, Держекоінспекцією, Держводагентством, Міністерством охорони здоров'я та іншими органами влади (п. 7 ст. 1);

3) превентивний характер, оскільки її метою є не лише регулювання вже існуючого впливу на довкілля, а насамперед попередження шкідливого впливу на довкілля ще на стадії планування та здійснення діяльності;

4) транскордонний вимір, що проявляється у можливості чи обов'язковості проведення транскордонних консультацій у разі ймовірного значного негативного впливу діяльності установки на довкілля інших держав (відповідно до ст. 8 Закону № 3855). Адміністративна процедура у даному випадку виходить за межі національної юрисдикції та інтегрує елементи міжнародного співробітництва, що є нетиповим для більшості адміністративних процедур. Така ознака обумовлює необхід-

ність врахування міжнародних зобов'язань України, зокрема у сфері оцінки транскордонного впливу на довкілля, та підкреслює складний, багаторівневий характер процедури видачі ІДД;

5) забезпечення участі громадськості та відкритості процедури. Процедура передбачає доступ громадськості до інформації, що стосується видачі ІДД (через Єдиний державний реєстр інтегрованих дозвілів), можливість подання зауважень і пропозицій, проведення громадських слухань, що сприяє підвищенню прозорості прийнятих рішень та узгоджується з міжнародними стандартами доступу до екологічної інформації.

Таким чином, процедура видачі ІДД поєднує загальні ознаки адміністративного процедури із специфічними рисами, зумовленими інтегрованим характером екологічного управління, технічною складністю та превентивною спрямованістю, що визначає її особливе місце у системі адміністративних процедур у сфері охорони довкілля.

Для комплексної характеристики процедури видачі ІДД також доцільно класифікувати цю процедуру за найбільш поширеними у науковій літературі критеріями класифікації адміністративних процедур.

1. За суб'єктом ініціативи виникнення правовідносин: процедура належить до таких, що ініціюються приватною особою, оскільки розпочинається за заявою оператора установки (суб'єкта господарювання).

2. За юридичним змістом (характером справи): процедура є дозвільною (правовстановлюючою), оскільки її результатом є надання суб'єкту господарювання права провадити діяльність з експлуатації установки на умовах, визначених у ІДД.

3. За функціональним призначенням: процедура належить до регулятивних адміністративних процедур, адже спрямована на впорядкування господарської діяльності та встановлення обов'язкових екологічних вимог до неї.

4. За ступенем складності: процедура є складною (багатостадійною), при чому вона може охоплювати інші адміністративні процедури, наприклад, надання висновку з ОВД, здійснення контрольних заходів органами

державного контролю.

5. За кількістю учасників: багатосуб'єктна процедура, оскільки, крім адміністративного органу, який видає дозвіл, та заявника, у ній беруть участь громадськість, компетентні органи, які надають свої висновки щодо можливості видачі дозволу, заінтересовані особи.

6. За спрямованістю правового впливу: процедура є змішаною, оскільки, з одного боку, надає право на здійснення певного виду діяльності, з іншого – встановлює обов'язкові екологічні вимоги, чим обмежує дії суб'єкта господарювання.

7. За платністю: процедура видачі дозволу є платною послугою.

Сучасна система екологічного управління характеризується наявністю значної кількості адміністративних процедур, спрямованих на запобігання, обмеження та контроль негативного впливу господарської та іншої діяльності на довкілля. До таких процедур належать, зокрема, видача дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, спеціальне водокористування, лісокористування, надрокористування, ліцензування діяльності, пов'язаної з поводженням з небезпечними відходами, процедура ОВД та стратегічна екологічна оцінка (СЕО), інші дозвільні механізми. Більшість з цих дозвільних процедур формувалися за галузевим принципом, що зумовлювало їх обмеженість певною сферою. Комплексний підхід застосовується у процедурах ОВД та СЕО. Запровадження інституту ІДД зумовлює трансформацію системи адміністративних процедур у сфері екологічного управління. На відміну від традиційних дозвільних процедур, ІДД не є ізольованим адміністративним інструментом, а функціонує у тісному взаємозв'язку з іншими процедурами, насамперед з процедурою ОВД, а також із процедурами державного екологічного контролю та моніторингу.

Особливого значення набуває співвідношення процедури видачі ІДД з процедурою ОВД, яка виступає самостійною адміністративною процедурою, спрямованою на виявлення та прогнозування можливих шкідливих наслідків планованої діяльності для довкілля, а також на забезпечення врахування екологічних факторів при прийнятті управлінських

рішень (превентивна функція). Водночас результати цієї процедури мають враховуватися при прийнятті рішення про видачу ІДД, що свідчить про їх функціональну взаємозалежність. Так, згідно із ст. 3 Закону № 3855 для установки, що вводиться в експлуатацію вперше, на якій буде провадитися діяльність або яка належить до об'єктів, що згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягають ОВД, ІДД видається після отримання висновку з ОВД, в якому визначено допустимість провадження планованої діяльності. При цьому процедура видачі ІДД виконує не лише превентивну, а й регулятивну функцію, оскільки встановлює обов'язкові умови здійснення діяльності (наприклад, гранично допустимі викиди установки) та визначає екологічні параметри експлуатації установки згідно з висновками найкращих доступних технологій та методів управління. Відмінною рисою ІДД є те, що він надає право на здійснення діяльності з експлуатації установок. Натомість висновок з ОВД не передбачає права на здійснення суб'єктом господарювання планованої діяльності, а лише враховується при прийнятті рішення органами виконавчої влади чи місцевого самоврядування.

Разом із тим процедура видачі ІДД перебуває у взаємодії з іншими адміністративними процедурами, що стосуються використання природних ресурсів та охорони довкілля. В першу чергу це стосується процедур видачі дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (згідно ст. 11-1 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» [22]), дозволу на спеціальне водокористування (згідно ст. 49 Водного кодексу України [23]) та дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів (згідно ст. 42 Закону України «Про управління відходами» [24]). Зокрема, у межах дії ІДД передбачається поступове заміщення цих дозволів інтегрованим дозволом, що забезпечує уніфікацію вимог та усунення дублювання адміністративних процедур, що відповідає практиці країн ЄС.

Водночас процедура видачі ІДД не охоплює всіх адміністративних процедур у сфері охорони довкілля, а функціонує у взаємо-

дії з ними. Зокрема, процедури стратегічної екологічної оцінки, державного екологічного контролю, а також екологічного моніторингу та інші зберігають свою самостійність і виконують окремі функції у системі забезпечення екологічної безпеки. У цьому контексті ІДД виступає елементом більш широкої системи адміністративних інструментів, спрямованих на досягнення цілей екологічної політики.

В науковій літературі є певні дискусії щодо функціонування різних видів дозвільних процедур паралельно з ІДД. Так, наприклад, зазначається, про доцільність об'єднання процедур ОВД та ІДД в одну з метою зменшення регуляторного тиску на суб'єктів господарювання [6]. Ще одна думка, висловлена Кобецькою Н.Р. щодо того, що обов'язок отримувати ІДД має бути покладений лише на об'єкти значного негативного впливу на довкілля, а підприємства, діяльність з низьким ступенем екологічного ризику, повинні підпадати під спрощене еколого-правове регулювання (реєстрація, видача дозволів за заявницьким принципом) [7, с. 161]. З такою пропозицією слід погодитися.

Продовжуючи характеристику процедури видачі ІДД доцільно зазначити, що у межах цієї процедури формується складна система суб'єктів, що зумовлено інтегрованим характером регулювання та необхідністю врахування різних аспектів впливу на довкілля. На основі законодавства можна виокремити наступні групи суб'єктів цієї процедури.

1. Дозвільний орган – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

2. Заявник (оператор установки) – суб'єкт господарювання, що здійснює або має намір здійснювати технічну експлуатацію установки.

3. Заінтересовані особи (у розумінні Закону України «Про адміністративну процедуру»), особи, чиї права, свободи чи законні інтереси безпосередньо зачіпаються рішенням дозвільного органу (наприклад, органи місцевого самоврядування територіальних громад, які можуть зазнати впливу внаслідок діяльності установки, юридичні та фізичні особи, на які може впливати діяльність установки).

4. Громадськість (в розумінні Закону України «Про ОВД» [25]) – фізичні або юридичні особи, їх об'єднання, організації або групи, які мають право на доступ до інформації щодо видачі ІДД, подавати зауваження і пропозиції щодо заяви про отримання ІДД, приймати участь у громадських слуханнях.

5. Компетентні органи – органи виконавчої влади, які відповідно до їх повноважень беруть участь у процесі видачі ІДД та надають дозвільному органу висновки щодо видачі дозволу та пропозиції щодо умов дозволу. До них відносяться: Державна екологічна інспекція України, Державне агентство водних ресурсів України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, охорони атмосферного повітря (зараз – Міністерство, економіки, довкілля та сільського господарства України) та інші органи виконавчої влади, передбачені ст. 1 Закону № 3855.

6. Іноземні держави – у разі проведення транскордонних консультацій щодо ймовірного значного негативного впливу на довкілля іноземних держав внаслідок експлуатації установок, розташованих в Україні. Іноземні держави отримують інформацію, що стосу-

ється видачі ІДД, беруть участь у консультаціях, подають зауваження та пропозиції.

Висновки. Отже, процедура видачі ІДД за своєю правовою природою є різновидом адміністративної процедури у сфері охорони довкілля, спрямованої на прийняття індивідуального адміністративного акта. Вона характеризується як загальними ознаками адміністративної процедури, так і специфічними рисами, зумовленими інтегрованим підходом до запобігання та контролю промислового забруднення. Встановлено, що така процедура є дозвільною, регулятивною, багатостадійною та багатосуб'єктною, ініційованою суб'єктом господарювання, а також характеризується тим, що має інтегрований характер, експертно-технічну зумовленість, превентивний характер, забезпечення участі громадськості, відкритість, транскордонний вимір. Класифіковано її суб'єктний склад та визначено місце у системі адміністративних процедур як системоутворюючого елемента інтегрованої моделі екологічного управління. Обґрунтовано її взаємодію з іншими адміністративними процедурами, насамперед з ОВД, а також з дозвільними процедурами у сфері природокористування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Апанасенко К.І. Про правову природу та правове регулювання дозвільних відносин у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища. Економіка та право. 2018. № 2 (50). С. 20-33.
2. Євстігнєєв А.С. Правові проблеми реалізації принципу ВАТ при видачі дозвільних документів на право спеціального природокористування в Україні. Часопис Київського університету права. 2014. Вип. 1. С. 260-263.
3. Кобецька Н.Р. Дозвільне та договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: спеціальність 12.00.06. Київ, 2016. 424 с.
4. Легеза Ю.О. Дозвільно-ліцензійне провадження у сфері використання природних ресурсів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.: Серія: Юриспруденція. 2017. № 25. С. 35-39. URL: file:///C:/Users/PC/Downloads/Nvmgu_jur_2017_25_11.pdf
5. Манько Г.В. Адміністративні процедури у сфері захисту довкілля та природних ресурсів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро, 2021. 16 с.
6. Ільків Н. Правові засади застосування інтегрованого підходу до регулювання забруднення та впровадження найкращих доступних технологій та методів управління. Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні : матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 12 грудня 2025 року) / за заг. ред. І. В. Красницького. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. С. 289-292.
7. Кобецька Н.Р. Інтегрований екологічний дозвіл: вимоги законодавства Європейського Союзу, практика реалізації в Польщі, перспективи для України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Серія ПРАВО. Випуск 51. Том 1. С. 155-163.

8. Владимірова О. Г., Сапко О.Ю. Виконання екологічної складової угоди про асоціацію Україна-ЄС: стан імплементації, проблеми та перспективи. Український гідрометеорологічний журнал. 2025. № 34-35. С. 83-90.
9. Задорожний Ю.А., Задорожний Б.Ю. Гармонізація українського законодавства з Європейською зеленою угодою: правові виклики та напрямки вдосконалення Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 92: Ч. 3. С. 157-163.
10. Dejan Vasović, Ana Stojanović, Natalija Petrović, Sandra Stanković, Žarko Vranjanac New challenges under the revised industrial emissions Directive: from IPPC to IED 2.0. 21st International Conference «Man and Working Environment» – SEMSIE 2025. URL: https://www.zrnrfak.ni.ac.rs/semsie/ARCHIVE/SEMSIE2025/Proceedings_2025/26-Dejan%20Vasovic_final.pdf
11. Kralikova R., Rusko M., Prochadzka D., Wessely, E. Integrated environmental permitting process in Slovakia. DAAAM International Scientific Book. 2015. Chapter 31. P. 359-368.
12. Hanna Tolsma. The Transnational Dimension of the Industrial Emissions Directive: Protecting Human Health and the Environment from Industrial Pollution across Borders. Journal for European Environmental & Planning Law. 2025. № 22. P. 93–109.
13. Aleksandar Chavleski. Industrial Pollution Regulation in the EU and in Macedonia, Serbia and Croatia. Journal of Economic Development, Environment and People. 2013. Volume 2. Issue 3. P. 35-54.
14. Bojan Tigar Environmental risk regulation in the environmental protection law of the Republic of Slovenia. Communications. 2011. 2. P. 104-108.
15. Héctor Rodríguez Molnar. Integrated Pollution Prevention and Control. Environmental policy and law. 2002. # 32/6. P. 265-269.
16. Щодо всеохоплюючого запобігання і контролю забруднень: Директива Ради ЄС 96/61/ЄС від 24.09.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_497#Text
17. Про промислові викиди: Директива Європейського Парламенту і Ради ЄС 2010/75/ЄС від 24.11.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-10#Text
18. Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення: Закон України від 16.07.2024 р. № 3855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text>
19. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
20. Колпаков В., Ковбас І. Поняття, зміст та особливості адміністративної процедури. Ehrlich's Journal. 2025. Vol. 12. P. 27-33. URL: DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlischjournal-2025-12.04>
21. Бойко І. В. Адміністративна процедура: поняття, ознаки й види. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2017. № 33. С. 113-124.
22. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. № 2707-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
23. Водний кодекс України: Закон України від 06.06.1995. р. № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
24. Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 р. № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>
25. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>

Дата першого надходження статті до видання: 12.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 21.05.2026